

JAWORZNO

ADRES URZĘDU MIASTA/GMINY /ulica, numer budynku, kod pocztowy/	URZĄD MIEJSKI W JAWORZNIE UL. GRUNWALDZKA 33 43-600 JAWORZNO
ADRES STRONY INTERNETOWEJ URZĘDU	https://www.jaworzno.pl
TELEFON	32 / 61 81 500 (centrala) Fax: +48 32 / 61 81 501 (centrala) E-mail: jaworzno@um.jaworzno.pl
LICZBA MIESZKAŃCÓW (stan na 31.12.2022 r.)	83 831
KOORDYNATOR LOKALNY Imię i nazwisko	Magdalena Tomaszewska
ADRES SŁUŻBOWY	URZĄD MIEJSKI W JAWORZNIE PLAC GÓRNIKÓW 5 43-600 JAWORZNO
TELEFON KONTAKTOWY E - MAIL	32 61 81 765 magdalena.tomaszewska@um.jaworzno.pl

PRIORYTETY POLITYKI ZDROWOTNEJ OKREŚLONE PRZEZ MIASTO

Założenia przyjęte w „Programie Promocji Zdrowia dla Gminy Miasta Jaworzno na lata 2021 - 2025” (uchwała Nr XXIV/323/2020 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 września 2020 r.) są spójne z kierunkami wytyczonymi w najważniejszych dokumentach zdrowotnych państwa i regionu.

Niniejszy Program określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej miasta i wyznacza kierunki w

zakresie poprawy stanu zdrowia mieszkańców i zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych. Za priorytetowe należy uznać przeciwdziałanie tym schorzeniom, których poziom zachorowalności i umieralności w Jaworznie jest najwyższy lub bardzo wysoki.

Do takich najistotniejszych problemów zdrowotnych w naszym mieście, podobnie jak w całym kraju należą:

- 1) choroby układu krążenia,
- 2) nowotwory złośliwe,
- 3) zaburzenia odżywiania w tym nadwaga i otyłość,
- 4) mała aktywność fizyczna i w związku z tym zaburzenia statyki ciała i wady postawy,
- 5) zaburzenia psychiczne.

Zdrowie należy do tych wartości, w których inwestowanie, szczególnie w profilaktykę, powinno być ciągle, a efekty mogą być widoczne w perspektywie kilku - kilkudziesięciu lat.

Prowadzenie efektywnej polityki zdrowotnej wymaga określenia konkretnych celów i priorytetów, a także zadań, które powinny być konsekwentnie realizowane. W procesie tym niezbędne jest też monitorowanie uwzględniające wyznaczone cele z zakresu profilaktyki i promocji.

Ponadto istnieje konieczność dostosowania aktualnie realizowanych programów zdrowotnych do sytuacji zdrowotnej ludności Jaworzna. Programy polityki zdrowotnej, będące integralną częścią *Programu Promocji Zdrowia dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2021-2025*, uwzględniają aktualne potrzeby zdrowotne mieszkańców. Należy zaznaczyć, iż zmiany stanu zdrowia społeczności lokalnej mogą spowodować konieczność prowadzenia dodatkowych działań lub realizacji programów niewskazanych w niniejszym dokumencie. Wówczas zastrzega się możliwość realizacji zadań innych niż wymienione lecz zbieżnych z aktualną sytuacją zdrowotną. Takie podejście jest szczególnie ważne i uzasadnione w odniesieniu do problematyki zdrowia, w której dominuje holistyczne ujęcie zdrowia. *Program* ten kładzie szczególny nacisk na promocję zdrowia oraz prowadzenie akcji prewencyjnych w oparciu o główne determinanty zdrowia. Im większe będzie zaangażowanie w promocję zdrowia i kształtowanie postaw prozdrowotnych, tym system ochrony zdrowia, w zakresie medycyny naprawczej będzie bardziej sprawny, a mniej kosztochłonny.

KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ ZDROWIA MIESZKAŃCÓW (W tym obszary tematyczne sugerowane przez WHO: dzieci, młodzież, ludzie starsi, niepełnosprawni; zdrowie psychiczne, dieta i otyłość, aktywność fizyczna; bezpieczeństwo zdrowotne - również w sytuacjach kryzysowych; uzależnienia, przeciwdziałanie przemocy.

Przedmiotowy *Program* zawiera cele szczegółowe, które skoncentrowane są m. in. na:

- 1) ochronie zdrowia poprzez zapobieganie chorobom, czyli profilaktykę,
- 2) doskonaleniu zdrowia poprzez promocję zdrowia,
- 3) przywracaniu zdrowia poprzez wczesne wykrywanie, prawidłowe leczenie i rehabilitację leczniczą.

Główne kierunki działań zmierzające do osiągnięcia celu:

- 1) kształtowanie prozdrowotnego stylu życia społeczeństwa,
- 2) edukacja zdrowotna,

- 3) organizacja działań profilaktycznych, których celem jest utrzymanie społeczeństwa w sprawności fizycznej,

4) aktywizacja mieszkańców w społecznym rozumieniu odpowiedzialności za zdrowy styl życia,
5) współdziałanie i tworzenie dobrowolnych koalicji na rzecz poprawy zdrowia mieszkańców,
6) promowanie szeroko rozumianej polityki prozdrowotnej w oparciu o odpowiednie warunki społeczne, ekologiczne i przestrzenne,
7) zmniejszenie różnic w stanie zdrowia, wynikających z ograniczeń w dostępie do świadczeń zdrowotnych.

Zadania realizowane w zakresie Programu:

1) ustalanie potrzeb w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej społeczności miasta,
2) opracowywanie, wdrażanie i monitorowanie własnych programów promocji zdrowia,
3) koordynacja kampanii oświatowych i działań mających na celu promocję zdrowego stylu życia,
4) współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi programy promocji zdrowia,
5) opracowanie i przekazywanie właściwym organom informacji o realizowanych programach polityki zdrowotnej,
6) sporządzanie rocznej informacji z wykonania zadań z zakresu zdrowia publicznego,
7) opracowanie <i>Informacji o zabezpieczeniu świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców Miasta Jaworzna</i> ,
8) promowanie badań profilaktycznych i badań przesiewowych,
9) eliminacja czynników ryzyka,
10) realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych w kierunku wczesnego wykrywania i ograniczania ich negatywnych następstw.
11) podniesienie świadomości i własnej odpowiedzialności za zdrowie,
12) prowadzenie działań długofalowych,
13) ewaluacja dotychczasowych efektów działań profilaktycznych i monitoring bieżących projektów,
14) współpraca z jak najszerszym gronem osób odpowiedzialnych formalnie i merytorycznie za problemy zdrowia mieszkańców (podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe, inne),
15) inne, wynikające z bieżących potrzeb zdrowotnych mieszkańców.

Zakładane rezultaty Programu:

1) upowszechnienie zachowań prozdrowotnych,
2) poprawa sposobu żywienia ludności - szczególnie dzieci i młodzieży, jakości zdrowotnej żywności oraz zmniejszenie występowania otyłości,
3) poprawa stanu środowiska naturalnego,
4) upowszechnienie umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej wśród dzieci i młodzieży szkół oraz pracowników zakładów pracy,
5) poprawa jakości życia i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych,
6) inicjatywy na rzecz osób niepełnosprawnych,
7) minimalizacja szkód powodowanych przez alkohol oraz rozwiązywanie problemów uzależnień,
8) wzrost bezpieczeństwa epidemiologicznego,
9) profilaktyka chorób układu krążenia,
10) profilaktyka nowotworowa,
11) wzrost bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego,

- 12) poprawa jakości i dostępności do świadczeń zdrowotnych.

Realizatorzy Programu Promocji Zdrowia.

Program jest zadaniem wymagającym wielopoziomowej współpracy różnych środowisk. Działania objęte Programem prowadzone są przez Wydziały Urzędu Miejskiego w Jaworznie przy współudziale publicznych i niepublicznych podmiotów leczniczych, Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Jaworznie, jednostek systemu pomocy społecznej, placówek oświatowych, placówek kultury i sportu, organizacji pozarządowych, środowiskowych grup wsparcia oraz mieszkańców miasta.

Adresatami Programu są mieszkańcy Jaworzna, a w szczególności:

- 1) dzieci w wieku od 1 -go do 3-go roku życia,
- 2) dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzież szkolna, w tym dzieci zagrożone otyłością, ich rodzice i środowisko szkolne,
- 3) kobiety ciężarne oraz matki karmiące,
- 4) seniorzy,
- 5) osoby niepełnosprawne.

DZIAŁANIA I AKCJE PROFILAKTYCZNE

Zadania szczegółowe do realizacji w latach 2021 - 2025:

Program Promocji Zdrowia dla Gminy Miasta Jaworzna na lata 2021 - 2025 określa cele oraz zadania do wykonania na czterech poziomach prewencji.

I grupa zadań - Zdrowie pozytywne, zadania adresowane do ludzi zdrowych:

- 1) polityka informacyjno - edukacyjna w zakresie ochrony środowiska naturalnego,
- 2) utrzymanie porządku i czystości w mieście, stała poprawa estetyki miasta,
- 3) edukacja w zakresie zdrowego stylu życia poprzez: propagowanie ruchu i aktywnego wypoczynku, właściwego sposobu odżywiania się, unikania używek, uczenie radzenia sobie ze stresem, promocję aktywnych form wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 4) promowanie zdrowia w miejscu pracy,
- 5) organizowanie imprez prozdrowotnych.

II grupa zadań - Profilaktyka I stopnia, dotycząca ludzi zdrowych, ukierunkowana na określone grupy mieszkańców.

Działania prozdrowotne ukierunkowane na dzieci i młodzież:

- 1) wczesna profilaktyka wad rozwojowych u noworodków,
- 2) upowszechnianie kalendarza szczepień ochronnych,
- 3) profilaktyka wad postawy,
- 4) nadzór nad realizacją szkolnych programów profilaktyki,
- 5) kształtowanie wśród dzieci i młodzieży właściwych nawyków żywieniowych,
- 6) realizacja szkoleń nt. cukrzycy typu I u dzieci i młodzieży, przeznaczonych dla pracowników oświaty i higieny szkolnej,

- 7) realizacja Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jaworzna.

2. Działania prozdrowotne adresowane do kobiet:

- 1) przygotowanie kobiet do świadomego i odpowiedzialnego macierzyństwa,
- 2) promocja karmienia naturalnego,
- 3) nauka samobadania piersi,
- 4) programy profilaktyki raka piersi i szyjki macicy.

3. Działania skierowane na populację dorosłych mieszkańców:

- 1) profilaktyka uzależnień,
- 2) realizacja programu szczepień ochronnych p/grypie dla seniorów 65+,
- 3) profilaktyka zdrowia psychicznego,

4) programy promocji zdrowia dla osób w starszym wieku ukierunkowane na promocję zdrowego stylu życia,

- 5) programy dotyczące poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych,
- 6) kształtowanie zdrowego stylu życia,
- 7) rozwijanie inicjatyw na rzecz osób potrzebujących pomocy.

III grupa zadań - Profilaktyka II stopnia, organizacja badań profilaktycznych, w tym:

- 1) profilaktyka raka szyjki macicy,
- 2) profilaktyka raka prostaty,
- 3) profilaktyka raka piersi,
- 4) profilaktyka cukrzycy,
- 5) profilaktyka osteoporozy,
- 6) wczesna diagnostyka niepełnosprawności,
- 7) realizacja programu badań przesiewowych noworodków,
- 8) wczesna diagnostyka uzależnień.

IV grupa zadań - Profilaktyka III stopnia, działania ukierunkowane na pacjentów klinicznych i ich rodziny:

- 1) program opieki geriatrycznej i rehabilitacyjnej pacjentów przewlekle chorych,
- 2) program zapobiegania odleżynom,
- 3) programy profilaktyki uzależnień,
- 4) program wielospecjalistycznej rehabilitacji, opieki i pielęgnacji dzieci niepełnosprawnych.

Dla zdrowia społeczeństwa istotną rolę odgrywa planowana promocja zdrowia, która powinna zaczynać się i kończyć na społeczeństwie lokalnym oraz być ukierunkowana na pośrednie i bezpośrednie czynniki, które mają wpływ na zdrowie, wykazywać pozytywne wartości i ukazywać istotę zdrowia. Promocja zdrowia stoi na gruncie współdziałania jednostki ze społeczeństwem i ma pociągać do współpracy wszystkie sektory środowiska i społeczeństwa.

W związku z powyższym, punkt ciężkości przenosi się z działań ochrony zdrowia na wiele sektorów społeczno-gospodarczych, a styl życia człowieka w największym stopniu determinuje zachowanie zdrowia. Dlatego ważnym elementem jest wspieranie mieszkańców w uzyskaniu należytego stanu zdrowia, nie tylko przez ułatwienie im dostępu do świadczeń zdrowotnych, ale przede wszystkim przez dokonywanie wyborów korzystnych dla ich zdrowia.

PROGRAMY ZDROWOTNE WDROŻONE I REALIZOWANE PRZEZ MIASTO

Na podstawie oceny sytuacji zdrowotnej mieszkańców oraz zgodnie z wytycznym Narodowego Programu Zdrowia, od wielu lat podejmowane są w naszym mieście działania na rzecz poprawy zdrowia mieszkańców poprzez: organizowanie programów, akcji oraz licznych działań prozdrowotnych.

Do najistotniejszych działań podejmowanych od kilku lat przez naszą jednostkę samorządową należy realizacja programów polityki zdrowotnej, wynikających z analizy sytuacji zdrowotnej społeczności lokalnej dokonanej na podstawie danych demograficznych, epidemiologicznych i środowiskowych, tj.:

1. *"Profilaktyka grypy w Jaworznie - szczepienia ochronne dla seniorów 65+ "*
2. *"Opieka geriatryczna skierowana na poprawę sprawności osób starszych przewlekle chorych"*
3. *"Kompleksowa terapia, opieka i pielęgnacji dzieci niepełnosprawnych z terenu miasta Jaworzna"*

Przedmiotowe programy zostały opracowane zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz uzyskały pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) w Warszawie, pozwalającą na ich implementację. W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z rekomendacją ekspertów AOTMiT: *"przedsięwzięcia związane z wdrażaniem programów polityki zdrowotnej mogą przynieść oczekiwane efekty oraz zakładane korzyści jedynie wówczas, gdy działania mają charakter stały"* (opinia nr 38/2015). Mając na uwadze powyższe stanowisko, realizację programów zaplanowano na lata 2021 - 2025, z zastrzeżeniem, iż wielkość populacji objętej poszczególnymi programami zależna będzie od wysokości posiadanych środków finansowych w budżecie Gminy Miasta Jaworzna w danym roku.

INICJATYWY I PRZEDSIĘWZIĘCIA PROZDROWOTNE ORGANIZOWANE NA TERENIE MIASTA

Pierwsza велоstrada w polskim mieście

W 2018 r., w Jaworznie otwarto Velostradę - drogę szybkiego ruchu dla rowerów. Bezkolizyjna droga dla rowerów łączy centrum Jaworzna z dzielnicami. Velostrada ma po dwa pasy w obu kierunkach. Trasa rowerowa zaczyna się na ulicy Puszkina, następnie przebiega terenami dawnej kopalni Jan Kanty i biegnie wzdłuż Trasy Śródmiejskiej. Powstała też kładka nad drogą oraz tunel i chodniki dla pieszych. Trasa zapewnia bezpieczny przejazd przez miasto, a także dojazd rowerem do szkoły czy pracy. Rowerzyści mogą jechać z maksymalną prędkością do 50 km na godzinę.

Nowa trasa rowerowa ma około 10 kilometrów długości. Według wyliczeń, w okolicy ścieżki mieszka około 60 procent mieszkańców Jaworzna. Jest to godny uwagi fakt, gdyż na całej długości trasy znajdują się bezkolizyjne wjazdy i zjazdy dla rowerzystów. Docelowo planowane jest połączenie autostrady z innymi ścieżkami rowerowymi w mieście.

Jaworznicki "Park Gródek"

Park Gródek - kiedyś miejsce przemysłowego wydobywania dolomitu i wysypisko odpadów komunalnych - dzisiaj krajobrazowo-przyrodnicza perełka Jaworzna, która uzyskała status Ogródu Botanicznego *Arboretum*.

Arboretum ma za zadanie ochraniać i wspierać zachowanie różnorodności biologicznej roślin, prowadzić badania naukowe we współpracy z Uniwersytetem Śląskim oraz gromadzić kolekcję roślin. Ogród ten obejmuje Park Gródek, Remizę Leśną "Bucze". Obszar ten jest niezwykle atrakcyjny pod względem bioróżnorodności oraz rzeźby terenu.

Szczególnie wartym polecenia są dwa zbiorniki wodne: *Wydra* i *Orka* o charakterystycznej turkusowej barwie. Zbiornik Orka o głębokości 18,5 m z zatopionymi dwiema koparkami, oraz statkiem stanowi jeden z najciekawszych obiektów dla nurków (jest tam prywatna baza nurkowa). Natomiast przez zbiornik Wydra prowadzi charakterystyczna kręta ścieżka, dzięki której można podziwiać okolicę z perspektywy wody. Tam, gdzie niegdyś składowano odpady z całego miasta, wiosną 2019 r., zakwitła tradycyjna kwietna łąka. W efekcie rekultywacji wysypiska i zagospodarowania kamieniołomu *Gródek* mieszkańcy zyskali zupełnie nowy obszar do aktywnej rekreacji i odpoczynku na łonie przyrody - jedno z najbardziej malowniczych krajobrazowo miejsc nie tylko w Jaworznie, ale też w województwie śląskim. Zdjęcia Parku Gródek podbiły Internet. Z uwagi na czystą lazurową wodę, strome klify, małe drewniane kładki przecinające zbiornik, blogerzy *Innego życia* okrzyknęli go „polskimi Malediwami”.

Tężnia solankowa w jaworznickiej GEOsferze

Historia GEOsfery jest historią dosyć nieoczekiwanego sukcesu. Nikt w najśmielszych nawet oczekiwaniach nie przewidywał, że już w ciągu pierwszego roku od otwarcia ośrodka (maj 2014), odwiedzi go ponad 50 tys. osób. W roku 2015 GEOsfera zdobyła zaś tytuł Najlepszej Przestrzeni Województwa Śląskiego w plebiscycie internautów.

W maju 2019 r., jaworznicka GEOsfera wzbogaciła się o kolejną atrakcję - tężnię solankową, gwarantującą mieszkańcom możliwość spędzania wolnego czasu w atrakcyjnie zaaranżowanym plenerze, przyczyniając się jednocześnie do poprawy jakości ich życia.

W tężni wytwarzany jest specyficzny mikroklimat, pomagający w leczeniu chorób układu oddechowego i wzmocnieniu systemu odpornościowego. Walory lecznicze mikroklimatu porównywane są z korzyściami, jakie daje spacer nad brzegiem morza. Długo wyczekiwana przez wszystkich mieszkańców Jaworzna tężnia solankowa powstała w ramach Jaworznickiego Budżetu Obywatelskiego. Wstęp do niej jest bezpłatny.

Planty - zielone centrum Jaworzna

Planty powstały w wyniku zagospodarowania ponad 2,6 ha terenu pokopalnianego w ścisłym centrum miasta. Projekt zakładał zachowanie istniejących drzew, zlokalizowanych w południowej części zagospodarowywanego obszaru. Teraz zapewniają one cień użytkownikom w upalne dni. Placyki dzięki swojej formie zbliżonej do koła tworzą przytulną przestrzeń zachęcającą do integracji, a dzięki połączeniom między sobą - tworzą harmonijną i spójną całość. W 2019 roku na całym obszarze plantów nasadzono niemal 5 tysięcy roślin. Wzdłuż alei i skwerów ustawiono pergole w postaci ciennika. Zamontowany został także system automatycznego nawadniania. Bezpieczeństwa w tym miejscu strzeże kilkadziesiąt kamer miejskiego monitoringu.

Planty mają dwa place zabaw. Pierwszy z nich to zwykły duży plac z zabawkami dla dzieci. Rodzice mogą odpoczywać podczas, gdy ich pociechy szaleją. Atrakcji na nim jest tyle, że szybko się nie znudzą. Drugi plac zabaw to jedno z najpopularniejszych miejsc w Jaworznie do odpoczynku w lato - Wodny Plac Zabaw - jest kolejnym miejscem (po plantach i Centrum Handlowym Galena) powstałym na dawnym terenie Szybu_Kościuszeko_KWK_Jaworzno. Często można natrafić tam na tłumy. Chociaż największą przyjemność z zabawy i używania np. armatek wodnych, czerpią tutaj dzieci, to i zdarza się bawić również dorosłym. To najlepszy sposób na ochłodę w gorące dni. Pięknie jest tutaj także wieczorem i w nocy. Na spacer przychodzi tutaj mnóstwo osób, szczególnie w ciepłe dni. Na przestrzeni ostatnich lat planty bardzo się zmieniły, wypiękniały. Kwitnące krzewy i roślinność jest naprawdę ładna, a kamienie ozdobne również przyciągają uwagę. Jesienią jest tutaj kolorowo i dość spokojnie. Miejsce jest bezpieczne, oddalone od

ruchu drogowego.

Spyw kajakowy Białą Przemszą

Spywy kajakowe organizowane od kilku lat przez Miejskie Centrum Kultury i Sportu, juź na stałe wpisały się w kalendarz imprez rekreacyjno - sportowych w naszym mieście.

Ogólnopolski Spyw Kajakowy Białą Przemszą, przygotowywany wspólnie z Fundacją TOŁHAJ - GDK - znalazł juź swoje wierne grono fanów. Swoją popularność impreza zawdzięcza nie tylko atrakcyjnemu programowi, lecz także wyjątkowym walorom przyrodniczym i krajobrazowym Białej Przemszy. Tegoroczna edycja odbędzie się w czerwcu 2022.

Ta trzydniowa impreza ściąga do naszego miasta pasjonatów kajakarstwa z całej Polski. Uczestnicy wiedzą, że jaworznicki spyw przygotowany jest profesjonalnie i bezpiecznie. Organizatorzy zapewniają wszelkie środki ostrożności, bo oprócz dobrej, emocjonującej, pełnej wrażeń zabawy, to właśnie kwestia bezpieczeństwa jest przy podobnych imprezach najważniejsza. Niewątpliwym atutem jest też sama Biała Przemsza, która według kajakarzy jest jedną z najpiękniejszych rzek w Polsce, ze wspaniałymi walorami turystycznymi, o wartkim nurcie, a przy tym odpowiednio głęboka, co nie jest wcale powszechne.

Zainteresowanie kajakarstwem w miastach nad Białą Przemszą jest tak duże, że samorzady - przy współpracy z Fundacją Tołhaj GDK - postanowiły zainwestować w infrastrukturę. Prekursorem było Jaworzno - które dzięki zaangażowaniu środków z budżetu obywatelskiego - zbudowało dwie przystanie kajakowe.

PRIORYTETY Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA - Ochrona środowiska życia przed degradacją poprzez zrównoważoną konsumpcję i produkcję (w tym obszary priorytetowe WHO: bezpieczna woda, żywność, bezpieczeństwo energetyczne, zmiany klimatu).

Modernizacja terenu Ośrodka Wypoczynkowo-Rekreacyjnego „Sosina”

Rewitalizacja tego popularnego w całym regionie zbiornika wodnego przeprowadzona została na niezwykle szeroką skalę; od pogłębienia i oczyszczenia dna, budowy przepapowni wody, poprzez budowę kanalizacji i toalet, dróg i parkingów po infrastrukturę rekreacyjną i sportową. Prace rozpoczęły się w 2018 i trwały do końca 2021 roku.

Czysta woda, piaszczyste plaże, śpiew ptaków, plac zabaw, boiska, duży pomost, piękne rośliny i drzewa. Tak prezentuje się obecnie Sosina w Jaworznie. To jedna z największych i najważniejszych inwestycji w Jaworznie w ostatnich latach.

Wstęp na Sosinę jest darmowy. Zbiornik wodny otoczony jest lasem. To spokojna okolica, całkiem niedaleko od Parku Gródek. Do dyspozycji wypoczywającym oddano mnóstwo miejsc parkingowych. Na terenie ośrodka postawiono wielofunkcyjne boisko do siatkówki i koszykówki, jest także boisko do siatkówki plażowej i gry w bule. Dzieci mogą wyszaleć się na placu zabaw, a jeśli rozpiera nas energia to poćwiczmy na siłowni pod chmurką. Można tutaj wypożyczyć kajaki oraz rowery wodne. Jest także duży pomost - molo, który wygląda świetnie i zapewne powstanie na nim wiele pamiątkowych zdjęć.

Z innej strony Sosiny znajdują się ośrodki i domki wypoczynkowe. Jest też tutaj plaża, a ci którzy wolą nie wchodzić w piach, mogą odpocząć na specjalnych ławkach i leżakach ułożonych na wzniesieniu. Rowerzyści mogą być spokojni o swój sprzęt, bo postawiono tutaj mnóstwo stojaków na rowery. Jest także część gastronomiczna wraz ze stolikami. Rekultywacja miejskiego akwenu Sosina to projekt wart ponad 30 mln zł. Jaworzno otrzymało dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na ponad 20,5 mln zł.

GEOsfera - Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej

Jaworznianie tłumnie odwiedzają Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej znajdujący się w dawnym kamieniołomie Sadowa Góra. GEOsfera oferuje możliwość przyjemnego spędzenia wolnego czasu na łonie natury i wielu mieszkańców chętnie z tej możliwości korzysta. Dodatkowo można poznać wiele ciekawych informacji zamieszczonych na tablicach wzdłuż ścieżek. Jest to niesamowite miejsce mające wiele do zaoferowania. Rewitalizacja tego miejsca była dużym przedsięwzięciem. Nie powstał tu jednak żaden rozrywkowy „dinopark”, a prawdziwy ośrodek edukacyjny. Oczywiście podczas budowy nie zapomniano o dzieciach i chcących spędzić leniwe rodzinne popołudnie. Na terenie ośrodka znajdują się plac zabaw, olbrzymi ruchomy globus, sztuczne jezioro, przy którym można odpocząć na leżakach i miejsce na ognisko.

GEOsfera przyciąga dziś turystów z całego regionu - spacerowanie po dnie płytkiego morza sprzed 230 mln lat (tym faktycznie jest ten obszar) stanowi niewątpliwą atrakcję. A przecież ośrodek powstał na przemysłowym terenie po nieczynnym kamieniołomie wapieni.

Zaczął się od odkrycia skamieniałych szczątków notozaura. Okazało się, że eksploatacja kamieniołomu odsłoniła zapisane w skałach dzieje Ziemi sprzed milionów lat. Tutaj można uczyć geologii czy paleontologii niemal „cofając się w czasie” do okresu triasu. Stąd powodzenie GEOsfery również wśród naukowców m.in. Uniwersytetu Śląskiego i Akademii Górniczo-Hutniczej.

Park angielski

Intensywna rekultywacja hałdy Piłsudski - 20 hektarowego terenu - spowodowała, iż stał się bardzo atrakcyjną przestrzenią do rekreacji dla mieszkańców. W wyniku realizacji zadania powstał nowy teren czynny biologicznie, dzięki któremu zostało usunięte zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska. Obszar przekształcony w działający park miejski pełni ważną dla ekosystemu miejskiego funkcję biologiczną i wspomagającą proces "napowietrzania miasta", tzw. "green infrastructure". W zagospodarowanym zielonym obszarze między hałdą a Starą Hutą powstał niezwykle ciekawy park miejski w stylu angielskim z dużą ilością nasadzeń. Park pełni funkcję: dydaktyczną, wychowawczą, edukacyjną, jest miejscem odpoczynku, relaksu, rekreacji. Obszar przystosowany jest do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

Park Podłęże

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych z mieszkańcami osiedla Podłęże, zrealizowano modernizację tego lubianego przez jaworzniaków miejsca. Po zakończeniu prac park zyskał między innymi nową infrastrukturę, ławki, oświetlenie i monitoring. Nasadzone zostały nowe rośliny, a usunięte gatunki inwazyjne. Park - w 2021 roku nabrał kształtu jaki nadali mu w projekcie społecznym mieszkańcy.

Termomodernizacja i remont hali widowiskowo-sportowej MCKiS

Dobiegły końca prace związane z termomodernizacją i remontem Hali Widowiskowo-Sportowej MCKiS w centrum Jaworzna. Dzięki oryginalnej elewacji obiekt w ścisłym centrum miasta zupełnie się zmienił. Dzisiaj to nowoczesny budynek, który przyciąga uwagę przechodniów i świetnie wpisuje się w miejski pejzaż.

Hala ma nową elewację i świetliki na dachu. Świetliki naświetlają wnętrze i są sterowane automatycznie. Do oświetlenia dodano efekty RGB. Nowa jest też instalacja elektryczna i przeciwpożarowa. Hala zyskała również dodatkową przestrzeń. W ramach rozbudowy do obiektu dostawiono dwa pomieszczenia

magazynowe. Przylegają one do hali od strony ulicy Królowej Jadwigi. Dzięki temu rozwiązaniu uwolniona została przestrzeń pod trybunami.

Wewnątrz budynku wyremontowany został też hol, który zyskał m.in. nową posadzkę, a jego ściany zostały odświeżone. Nowy jest też parkiet w głównej części hali. Remont przeszły toalety i łazienki. Teraz zawodnicy mogą korzystać z wygodnych pryszniców. Zupełnie inaczej prezentują się też szatnie. Są jasne, wygodne i nowoczesne.

Ważną zmianą jest nowy system przeciwpożarowy oraz możliwość zwiększenia liczby uczestników imprez organizowanych wewnątrz hali. Dotąd uczestniczyć w nich mogło nieco ponad 1300 osób. Teraz hala pomieści ponad 2 tysiące osób. Z pewnością zwiększył się komfort dla uczestników wydarzeń organizowanych w hali. Wszystko dzięki nowemu oświetleniu, systemowi nagłośnienia czy wentylacji. Zakończyły się również prace na zewnątrz hali: schody, place, oświetlenie / iluminację, barierki. Schody zyskały nowe płytki, odnowiono też murki oporowe. Przed halą pojawiła się betonowa kostka, a dzięki kładce można dojechać rowerem pod samo wejście główne i po zadaszeniu nowych magazynów przejechać bądź przejść pieszo do ul. Farnej.

Prace związane z termomodernizacją, rozbudową i remontem hali kosztowały blisko 14 mln zł,

---

PLANOWANIE URBANISTYCZNE PRZYJAZNE DLA ZDROWIA (w tym obszary priorytetowe WHO: przyjazne dla ludzi mieszkania, miejsca pracy, szkoły, miejsca rekreacji, domy pomocy, zdrowy transport)...

Jaworzno - innowacyjne ECO-MIASTO

W 2017 roku Jaworzno zdobyło I miejsce w kategorii: *mobilność zrównoważona*, w ogólnopolskim projekcie ECO-MIASTO, którego celem jest promowanie koncepcji zrównoważonego rozwoju miast i nagradzanie ośrodków miejskich najlepiej realizujących tę ideę. Nasze miasto zostało nagrodzone za zaangażowanie w elektromobilność. Uroczyste ogłoszenie laureatów oraz wręczenie nagród odbyło się 8 listopada 2017 r., podczas Międzynarodowej Konferencji "INNOWACYJNE ECO-MIASTO: zdrowe środowisko, zdrowi ludzie" w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego i rowerowego dla mieszkańców Jaworzna

Jaworzno jako pierwsze miasto w Polsce, wprowadziło autobusy elektryczne do stałej eksploatacji. W 2015 roku na ulice miasta wyjechały pierwsze pojazdy bezemisyjne. Obecnie tabor elektryczny stanowi 80 procent jaworzniackiej floty autobusowej.

Inwestycja w ekologiczną flotę nowych pojazdów, pozwoliła na elastyczne kształtowanie siatki połączeń oraz uruchomienie dodatkowych linii autobusowych w wielu dzielnicach.

Aby zachęcić mieszkańców do korzystania z komunikacji miejskiej, miasto stworzyło bardzo dobry transport publiczny: nowoczesny, wygodny, tani, punktualny, pewny i bardzo ekonomiczny.

Miejskie Centrum Integracji Transportu Jaworzno - z integracją dróg dla rowerów i systemem roweru miejskiego - projekt realizowany w śródmiejskiej części Jaworzna.

Projekt jest kontynuacją procesu, zmierzającego do zwiększenia udziału podróży komunikacją publiczną, rowerami, pieszo - kosztem samochodowej komunikacji indywidualnej. Polega na kompleksowej przebudowie zintegrowanego centra przesiadkowego, w ramach którego przebudowane zostały wiaty przystankowe wraz z zatokami oraz infrastrukturą służącą obsłudze ruchu podróżnych.

Parkingokładka - bezpośrednio przy kompleksie przesiadkowym powstał w 2019 r. zadaszony, żelbetonowy parking Park&Ride dla 92 samochodów z zatoką dla taksówek. Parking znajduje się poniżej poziomu terenu. Strop parkingu został zagospodarowany jako przestrzeń publiczna oraz ciąg komunikacyjny dla pieszych i rowerzystów, umożliwiający podróże między dolnym a górnym tarasem miasta. W tym celu zbudowano dwa odcinki kładki o konstrukcji płytowej wieloprzęsłowej, umożliwiające pokonanie wysokości między poziomami terenu a stropem parkingu.

Obiekt przy ul. Grunwaldzkiej 80 sąsiaduje teraz z parkingiem podziemnym, który jest częścią Miejskiego Centrum Integracji Transportu, i znajdującym się nad nim skwerem im. kpt. Stanisława Nowakowskiego. To taras widokowy, z którego spacerowicze mogą oglądać centrum miasta. Są tam klomby i ławeczki, na których można odpocząć. A tuż obok znajduje się pumtrack. To obiekt przeznaczony do wyczynowej jazdy na rowerze, rolkach, deskorolkach i hulajnogach.

W miejscu dotychczasowego parkingu przy Placu Górników powstał - zadaszony przykryciem membranowym rozpiętym na konstrukcji stalowej - monitorowany parking rowerowy na 300 rowerów, umożliwiający podróże typu Bike&Ride, tj. dojazd do centrum rowerem i dalej komunikacją publiczną. Parking wyposażony jest w szatnie i prysznice.

Jaworznicki Rower Miejski - w ramach projektu zostanie także uruchomiony system roweru publicznego, w pierwszym etapie oparty na 20 stacjach wypożyczeń i co najmniej 200 rowerach.

Mieszkańcy Jaworzna od kilku miesięcy mogą korzystać także z elektrycznych hulajnóg. Trudno ich nie zauważyć, stoją bowiem w wielu miejscach w mieście. Do użycia pojazdu potrzebna jest specjalna aplikacja. Hulajnogi są bezemisyjne.